

**ע"פ 1405/16 - המערערת בע"פ 1405/16 והמשיבה בע"פ
2130/16; מדינת ישראל נגד המשיב בע"פ 1405/16 והמערער בע"פ
2130/16; אסחאק טורשאן**

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

**ע"פ 1405/16
ע"פ 2130/16**

לפני:
כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט ע' פוגלמן
כבוד השופט מ' מזוז

המערערת בע"פ 1405/16
והמשיבה בע"פ 2130/16
מדינת ישראל

נ ג ד

המשיב בע"פ 1405/16
והמערער בע"פ 2130/16
אסחאק טורשאן

ערעורים על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים
מיום 18.2.2016 בת"פ 45144-09-14 שניתן על ידי
כבוד השופט א' רומנוב

תאריך הישיבה: י"ח באדר ב' התשע"ו (28.3.2016)

בשם המערערת בע"פ 1405/16
והמשיבה בע"פ 2130/16
עו"ד תומר סגלוביץ

פסק-דיןהשופט מ' מזוז:

1. ערעור מזה ומזה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט א' רומנוב) מיום 18.2.2016 בת"פ 45144-09-14, בגדרו נגזרו על המשיב בע"פ 1405/16, הוא המערער בע"פ 2130/16 (להלן: המשיב), 6 חודשי מאסר בפועל אשר ירצו במצטבר לעונש של 3 חודשי מאסר אותם ריצה המשיב בתיק אחר וכן 6 חודשי מאסר על תנאי, וזאת בגין ביצוע עבירות של סחיטה בכוח וקשירת קשר לסחיטה באיומים.

2. ביום 10.11.2015 הרשיע בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט א' רומנוב) את המשיב ונאשם נוסף (גיל כלפון, להלן: גיל), על יסוד הודאתם בעובדותיו של כתב אישום שתוקן במסגרת הסדר טיעון. לפי עובדות כתב האישום המתוקן, במהלך שנת 2014 החזיקו בני הזוג יפים שיכמן ואנה ליידרמן (להלן: המתלונן והמתלוננת) במועדון "איירסופט" באשדוד. איירסופט הוא ענף ספורט אתגרי אשר במסגרתו מדמים המשתתפים "לחימה" זה בזה, תוך שימוש בכלי הדמיית לחימה (העתקים של כלי נשק) היורים כדורים מפלסטיק קשיח או קרמיקה דחוסה. רון אלמליח (להלן: רון) החזיק במועדון איירסופט בקיסריה, העוסק בייבוא כלי איירסופט אותם הוא רשאי למכור למועדונים בלבד, ולא לצרכנים פרטיים.

במהלך שנת 2014 נקשרה בין גיל למתלונן עסקה במסגרתה שילם גיל למתלונן 60,000 ש"ח במזומן תמורת 20 "רובי" איירסופט (להלן: הרובים), אותם התחייב המתלונן לרכוש כבעל מועדון מרון ולהעבירם לגיל (שהתכוון למסרם לידי המשיב, שמימן את העסקה). העסקה לא יצאה לפועל עקב היקלעותו של המועדון של המתלוננים לקשיים כלכליים ובשל עיכוב ברכישת הרובים מרון, וגיל איים על המתלוננים בשמם של אנשים אשר לדבריו של גיל הם שמימנו את העסקה, וזאת בדיעתו של המשיב. בהמשך, לאחר שנודע לגיל כי ביכולתו של רון לספק למתלוננים את הרובים, הוא קשר עם המשיב קשר לגרום להגעתו של המתלונן אל בית אולא, כפר המצוי באזור יהודה והשומרון, שם ישנה המשיב, ובמקביל לגרום להגעתה של המתלוננת למשרדי המועדון של רון בקיסריה, וזאת על מנת לקדם את ביצוע העסקה וקבלת הרובים. לשם קידום הקשר הציע גיל בכזב למתלוננים כי ייקח את המתלוננת לגורם שעוסק בהלוואות בנתניה, שם תיטול הלוואה, וכי במקביל המתלונן יסע עם אדם בשם מיכאל כדי לנכות שיקים אצל אדם אחר שגיל מכיר. במקביל ביקש גיל ממיכאל לאסוף את המתלונן, תוך שהוא אומר לו בכזב כי מטרת הנסיעה היא שהמתלונן ייקח הלוואה ותוך שהוא מבקש ממנו ליצור עמו קשר לאחר שיאסוף את המתלונן, אז יאמר לו מהו יעד הנסיעה.

ביום 6.7.2014 אסף מיכאל את המתלונן, והשניים נסעו, בהנחייתו של גיל, לכיוון מחסום תרקומי. גיל הורה למיכאל ליצור קשר עם המשיב, והמשיב ביקש ממיכאל ליצור עמו קשר כאשר יגיעו למחסום. בהגיעם למחסום פגשו מיכאל והמתלונן במשיב, שהורה להם לנסוע אחריו. לאחר כרבע שעה הגיעו השלושה לבית אולא ונכנסו למוסך שבכפר. מיכאל החל לשחק סנוקר בחדר סמוך עם שני אנשים אחרים (להלן: האחרים), ובעוד המתלונן פונה למשיב בענין ניכוי השיקים, התקשר גיל למתלונן על מנת לברר, בכזב, באשר להתקדמות בנטילת הלוואה. לבקשתו של גיל העביר המתלונן את מכשיר הטלפון שלו למשיב, וזה יצא אל מחוץ לחדר על מנת לדבר עמו. לאחר זמן קצר חזר המשיב לחדר, הטיח בחוזקה בקיר את מכשיר הטלפון של המתלונן וגרם לשבירתו, נגח בפניו של המתלונן, הכה אותו

באמצעות מקל ואמר לו "הבנת מי אני? זה אני שנתן כסף לגילי, זה אני שחיפשתי אותך... תביא את הכסף, אחרת אתה לא יוצא מפה". המשיב משך את המתלונן לתוך ג'יפ, אשר אליו נכנסו גם מיכאל והאחרים, והם נסעו לביתו של המשיב בבית אולא. במהלך השהות בבית אמר המשיב למתלונן דברי איום שונים, ובהם "אתה תצא מכאן בתוך שק כשאתה חתוך" וכן "יש לי רעיון איך אני אקבל את הכסף בחזרה. אני אמכור אותך לערבים שייתנו עבורך את כל הכסף והם ישחטו אותך".

במקביל אסף גיל את המתלוננת מביתה, והם החלו בנסיעה. בדרך, תוך שהוא בקשר טלפוני עם המשיב מעת לעת, הודיע גיל למתלוננת כי אין טעם בנטילת הלוואה בנתניה, בהסבירו בכזב כי המתלונן קיבל הלוואה. המתלוננת הבינה כי גיל והיא בדרכם להיפגש עם רון במועדון בקיסריה ולכן סירבה להמשיך בנסיעה, ובתגובה אמר לה גיל כי בכוונתו רק לתת דבש לרון ולתקן ציוד איירסופט מסוים, ולאחר מכן יחזיר אותה לביתה. בהגיעם לשם ביקש גיל מהמתלוננת לחתום על מסמכי רכישת הרובים מרון בשם המועדון, כדי שהעסקה תצא לפועל. המתלוננת התנגדה, וגיל התקשר למיכאל אשר שהה באותה העת עם המתלונן והמשיב בבית אולא, ובהוראתו העביר מיכאל את מכשיר הטלפון למתלונן. גיל הורה למתלונן לומר למתלוננת לחתום על מסמכי רכישת הרובים, והמתלונן נאלץ לעשות כן. המתלוננת המשיכה בסירובה, והמתלונן התקשר באמצעות מיכאל לגיל, אשר העביר למתלוננת את הטלפון, ושב וביקש ממנה כי תחתום על המסמכים. בסמוך לאחר מכן יצאו גיל והמתלוננת ממועדון בקיסריה ונסעו לתחנת דלק קרובה, שם שב גיל ודרש מהמתלוננת לחתום על מסמכי רכישת הרובים מרון. המתלוננת נעתרה לדרישה וחתמה על המסמכים במשרדי המועדון.

המשיב שהה לצד המתלונן עד לשלב שבו עדכן אותו גיל על כך שהמתלוננת חתמה על המסמכים. לאחר מכן ליווה המשיב את מיכאל ואת המתלונן למחסום, ומשם נסעו האחרונים לאשדוד. בהמשך חש המתלונן ברע ונזקק לקבלת טיפול רפואי בבית חולים.

3. בגין מעשיו אלה, בהם הודה כאמור, הורשע המשיב בביצוע עבירות של סחיטה בכוח, לפי סעיף 427(א) סיפא לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), וקשירת קשר לסחיטה באיומים, לפי סעיפים 499 ו-428 סיפא לחוק העונשין. גיל הודה והורשע בביצוע עבירות של סחיטה באיומים, לפי סעיף 428 סיפא לחוק העונשין, וקשירת קשר לסחיטה בכוח, לפי סעיפים 499 ו-427(א) סיפא לחוק העונשין.

4. בגזר הדין שניתן ביום 18.2.2016 השית בית משפט קמא על המשיב 6 חודשי מאסר לריצוי בפועל החל מיום מעצרו (16.3.2015), אשר ירוצו במצטבר לעונש של 3 חודשי מאסר אותם ריצה המשיב במסגרת תיק אחר בו הורשע (ת"פ 4951/07; יוער כי לפי בית משפט קמא, 3 חודשי המאסר האמורים "נבלעו" בתקופת המעצר שבה היה המשיב נתון בקשר לתיק הנוכחי). בנוסף נגזרו על המשיב 6 חודשי מאסר על תנאי שלא יעבור תוך 3 שנים ממועד שחרורו את העבירות בהן הורשע בתיק זה.

5. בית המשפט קבע מתחם ענישה אחד ביחס לשני הנאשמים, תוך שהתייחס לכל העבירות בהן הורשעו כאל "אירוע אחד", והעמיד אותו על 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות עד 24 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בקבעו כך, הביא בית המשפט בחשבון, בין היתר, את חומרת העבירות ואת מדיניות הענישה הנהוגה, וזקף לחובת הנאשמים שורה של נסיבות לחומרה הקשורות בביצוע העבירות, ובהן: האירוע היה יזום, מתוכנן ומתוחכם, והביא לתוצאה אותה קיוו הנאשמים להשיג; המתלונן נלקח בעורמה למקום הנמצא באזור יהודה והשומרון, דבר שיש בו כדי להטיל עליו אימה

ופחד; המעשים הם בגדר "עשיית דין עצמי, פשוטו כמשמעו". עם זאת, בית המשפט קבע כי יש להתחשב גם בנסיבות לקולה, ובהן העובדה שהמתלוננת ידעה כי המתלונן נלקח לאזור יהודה והשומרון, והייתה עמו בקשר טלפוני במהלך ההתרחשות; העובדה שגיל שילם למתלוננת, לבקשתה, סכום כסף נוסף במועד החתימה על המסמכים הנדרשים בקיסריה, דבר שלטענת הנאשמים מצביע על כך שהמצוקה שבה היו נתונים המתלוננים לא הייתה כה חמורה כפי שנטען על ידם; העובדה שהמתלוננים קיבלו מהנאשמים סכום כסף לא מבוטל, אולם לא סיפקו לנאשמים במשך תקופה לא קצרה את הסחורה שנרכשה מהם, ואף לא השיבו להם את כספם. עוד קבע בית המשפט, כי לא הוכח כי כתוצאה מהאירועים מושא כתב האישום הוחמר מצבו הבריאותי הכללי של המתלונן או שנגרם נזק כלכלי למתלוננים.

6. אשר לגזירת עונשו של המשיב בתוך המתחם, בית המשפט זקף לחובתו של המשיב את עברו הפלילי: הרשעה משנת 2012 בעבירות של כניסה לישראל שלא כחוק, תקיפת שוטר במילוי תפקידו ושימוש במסמך מזויף, בגינה הוטל על המשיב, בין היתר, עונש מאסר בפועל לתקופה של 3 חודשים אשר המשיב לא התייצב לריצויו, ולפיכך ראשית תקופת מעצרו עד לתום ההליכים בתיק הנוכחי נחשבה לריצוי תקופת המאסר הנ"ל; הרשעה משנת 2009 בעבירות של גניבת רכב, נהיגה ללא רישיון וכניסה לישראל שלא כדין, בגינה הוטל על המשיב עונש של 5 חודשי מאסר בפועל; הרשעה נוספת משנת 2009 בעבירות של התחזות כאדם אחר במטרה להונות, החזקת נשק וזיוף מסמך ושימוש בו, בגינה הוטל על המשיב עונש של 5 חודשי מאסר ו- 15 ימים. לזכותו של המשיב נזקפו הודאתו במעשים ונסיבות אישיות ומשפחתיות שונות.

7. בערעורה של המדינה נטען כי מתחם הענישה שנקבע בעניינו של המשיב והעונש שנגזר עליו אינם הולמים את חומרת מעשיו של המשיב, על נסיבותיהם, וכי גזר הדין אינו נותן ביטוי מעשי לכך שהעונש הקבוע בצדה של עבירת הסחיטה בכוח בנסיבות התיק דנן הינו עד 9 שנות מאסר וכי בצדה של עבירת קשירת הקשר לסחיטה באיומים קבוע עונש של עד 7 שנות מאסר. עוד נטען, בין היתר, כי שגה בית המשפט בכך שזקף לטובת המשיב את העובדה שלמתלוננים היה חוב אמיתי כלפיו, וכי "העובדה שלאדם קיימת טענה כספית לגיטימית נגד חברו איננה נותנת לו את הרשות לפעול בדרכים אלימות על מנת לגבות חוב זה". בנוסף מבקשת המדינה לחייב את המשיב בתשלום פיצויים לטובת המתלוננים.

8. מנגד, בא כוח המשיב ניסה לטעון בערעורו נגד חלק מהעובדות שבכתב האישום המתוקן שבו הודו הנאשמים (לדוגמה, טען כי לא הוכח כי המתלונן הוכה על ידי המשיב). כן נטען, בין היתר, כי לאור עברו הפלילי העשיר והסתבכויותיו המשפטיות של המתלונן ונוכח העובדה שהמתלוננת דרשה סכום כסף נוסף מהנאשמים במועד החתימה על המסמכים בקיסריה, ברי כי המתלוננים לא פחדו פחד אמיתי מהמשיב או מגיל. בא כוח המשיב הוסיף וטען כי יש לזקוף לזכותו של המשיב את העובדה שהשגיח ו"פקח 7 עיניים" על המתלונן בהיותם בבית אולא, שאם לא כן, היה המתלונן "נשחט" והמשיב "היה מתקבל כגיבור בכפרו".

דין והכרעה

9. כידוע, אין ערכאת הערעור נוטה להתערב בגזר דינה של הערכאה הדיונית, אלא במקרים חריגים בהם נפלה בגזר הדין טעות מהותית, או שעה שהעונש שנגזר על ידה חורג באופן ממשי מרמת הענישה המקובלת או הראויה בנסיבות דומות (ע"פ 5860/14 לביא נ' מדינת ישראל (6.3.2016); ע"פ 3060/15 אבו רגייג נ' מדינת ישראל (21.7.2015); ע"פ 3856/13 גוני נ' מדינת ישראל (3.2.2014)). עם זאת, לאחר עיון ובחינת טענות הצדדים - בכתב

ובעל פה - מצאנו כי המקרה הנדון נופל בגדר אותם מקרים חריגים המצדיקים את התערבותנו, וכי יש לקבל את ערעור המדינה על העונש שנגזר על המשיב.

10. כאמור, בית משפט קמא נתן דעתו לכל אותן נסיבות מחמירות הקשורות בביצוע העבירות, ובהן העובדה שהאירוע היה יזום, מתוכנן ומתוככם, והביא לתוצאה אותה קיוו הנאשמים להשיג, וכן העובדה שהמתלונן נלקח בעורמה למקום הנמצא באזור יהודה והשומרון, דבר שיש בו כדי להטיל עליו אימה. בית המשפט אף ציין כי המעשים הם בגדר "עשיית דין עצמי, פשוטו כמשמעו". הגם שבית המשפט התייחס לכל אלה, סבורני כי העונש אשר השית על המשיב אינו מבטא באופן הולם את אותן נסיבות מחמירות, וכי ראוי היה לתת את הדעת גם לנסיבות מחמירות נוספות המתקיימות בענייננו.

11. בחינה של עובדות כתב האישום המתוקן, בהן הודה כאמור המשיב, מביאה למסקנה כי העונש שהושת על המשיב אינו מתיישב עם עיקרון ההלימה - "קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ומידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו" - שהוא העיקרון המנחה בענישה (סעיף 40ב לחוק העונשין).

התכנון הקפדני שקדם למעשים, שיתוף הפעולה בין הנאשמים והעורמה שבה נקטו במטרה להביא את המתלונן והמתלוננת - בנפרד - למקומות בהם חפצו, הובלתו של המתלונן אל אזור יהודה והשומרון וכליאתו בביתו של המשיב, האימונים הקשים שהופנו כלפי המתלונן, האלימות שננקטה נגדו ושבירת הטלפון הסלולרי שלו, הלחץ שהופעל על המתלוננים על מנת לחתום על המסמכים במועדון בקיסריה - נוכח נסיבות מחמירות וחמורות אלו, אני סבור כי מתחם הענישה שקבע בית משפט קמא והעונש שגזר בגדרו (6 חודשי מאסר לריצוי בפועל) אינם הולמים את חומרת מעשיו של המשיב ואת נסיבות ביצועם, ואין בהם גם כדי להרתיע את המשיב מביצוע מעשים דומים בעתיד, לא כל שכן כדי הרתעת הרבים (סעיפים 140 ו-140 לחוק העונשין).

12. לצד המעשים ונסיבות ביצועם, יש לקחת בחשבון גם את הרקע להם - אי אספקת סחורה שהתחייבו המתלוננים לספק לנאשמים ושבגינה אף קיבלו מהנאשמים סכום כסף נכבד (60,000 ש"ח), אותו לא השיבו לנאשמים. כאמור, בית משפט קמא ראה בעובדה זו נסיבה מקלה לזכותם של הנאשמים. אין בידי לקבל זאת. בית משפט זה עמד לא פעם על הצורך בשליחת מסר מרתיע וחד משמעי בכל הנוגע לפתרון סכסוכים באמצעות שימוש באלימות ונטילת החוק לידיים חלף פנייה לרשויות החוק:

"מעשה העבירה שאינו אלא אקט של לקיחת החוק לידיים, פתרון סכסוכים בדרכי אלימות ועשיית דין עצמי, מבטא לא רק זלזול בערך חיי אדם, אלא בכל אותם יסודות שקיומה של חברה מתוקנת תלוי בהם. מחובתו של בית המשפט לשרש התנהגות מעין זו לאור השלכותיה הרוות האסון" (ע"פ 1645/08 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 33 (3.9.2009); וראו גם: ע"פ 4330/12 דעאס נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (5.11.2012)).

אכן, המתלוננים ודאי אינם ראויים לפרס על שהשתמטו ממילוי התחייבויותיהם כלפי הנאשמים (גם אם בשל היקלעותם לקשיים כלכליים), אך לא היה מקום לזקוף ענין זה לטובתם של הנאשמים, בפרט כאשר בענייננו לקיחת החוק לידיים היא חמורה במיוחד, וזאת כאמור נוכח התכנון המוקדם והמדוקדק שנלווה למעשי הנאשמים והגשמתו בעורמה ובחוכמה, תוך שימוש באימונים, נקיטת אלימות והוצאתו של המתלונן אל שטחי יהודה והשומרון.

13. אשר למדיניות הענישה הנוהגת בעבירות כגון דא. בע"פ 7358/12 אחמד נ' מדינת ישראל (20.2.2013) נדון בבית משפט זה מקרה הדומה במידת מה לעניינו - ערעורם של 3 אחים אשר חברו לגבות באלימות חוב שלטענתם חב המתלונן לאחד מהם. לבקשתם של שניים מהאחים (המערערים 1 ו-2), התלווה אליהם המתלונן כדי לדבר איתם על החוב, ובהגיעם לחלקת אדמה שבבעלות משפחת האחים, הותקף המתלונן על ידם באמצעות אגרופן, ידיו נכפתו באזיקים, הוא הוכנס לקונטיינר שנמצא במקום, ונאמר לו כי יישאר כלוא עד שישלם את חובו. כעבור זמן מה הגיע למקום גם האח השלישי (המערער 3), שאמר למתלונן כי עליו לשלם או שיישאר כלוא. המתלונן שוחרר רק לאחר ששב והבטיח כי ישלם את הסכום הנדרש. בית המשפט המחוזי גזר על המערערים עונשים ששיקפו את חלקם היחסי באירועים, כך שעל המערער 1 הוטל עונש של 22 חודשי מאסר בפועל, על המערער 2 הוטל עונש של 16 חודשי מאסר בפועל ועל המערער 3 הוטל עונש של 8 חודשי מאסר בפועל, וזאת נוסף לעונש של 8 חודשי מאסר על תנאי שהוטל על כל אחד מהם. בית משפט זה דחה את הערעור, תוך שציין כי -

"העבירות שבהן הורשעו המערערים הן עבירות חמורות ביותר. הן חותרות תחת יסודות קיומה של חברה מתוקנת, שבה אדם צריך להיות סמוך ובטוח שיוכל לצאת את ביתו ולא להידרש ליישב סכסוכים עסקיים בתנאים של כליאה והשפלה. שיקול נוסף שיש להביאו בחשבון במסגרת ענישה בגין עבירות מסוג זה, כפי שציין השופט א' א' לוי בע"פ 6774/01 מדינת ישראל נ' אלעלוין (1.11.2001), הוא החשש של קורבנות לסחיטה מהגשת תלונות. כך, על הענישה בתחום זה לבטא לא רק את 'מידת הכיעור שבעבירה' ואת 'שאת הנפש שהיא מעוררת בלב השומע' אלא גם את החשיבות הנודעת לעידודם של קורבנות להעז ולבקש את הגנת החוק. במקרה דנן, ביצוע העבירות אף היה כרוך בפגיעה אישית במתלונן, שחוה אלימות וחרדה. עמידתו כנגד כמה שחברו נגדו מוסיפה לדברים משנה חומרה" (שם, בפסקה 8).

14. העונש שהושת בעניינו על המשיב אינו מתיישב עם מדיניות הענישה המשתקפת בדברים דלעיל. העונש כאן נמוך מהעונשים שנגזרו על המערערים בענין שלעיל, על אף שמעשיו של המשיב חמורים לא פחות משלהם, ויש בכך כדי להקרין על העונש שראוי היה שייגזר על המשיב בבית משפט קמא. על כך יש להוסיף את עברו הפלילי העשיר של המשיב ואת ההבנה כי בעונשים שהוטלו עליו עד כה לא היה כדי להרתיעו.

15. אשר על כן, החלטנו לקבל את ערעור המדינה, ולהעמיד את עונשו של המשיב על 15 חודשי מאסר בפועל, חלף העונש של 6 חודשי המאסר בפועל שגזר עליו בית משפט קמא. המאסר על תנאי שנגזר על המשיב יישאר על כנו. בנסיבות אלו, מובן שדין ערעורו של המשיב - להידחות. בהתחשב במכלול הנסיבות כמפורט לעיל, לא מצאנו מקום לחייב את המשיב בתשלום פיצויים למתלוננים.

ניתן היום, י"א בניסן התשע"ו (19.4.2016).

שופט

שופט

שופט